

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған саусақ моторикасын ойын арқылы дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173497/**Кожобекова Турар Умиртаевна****Лауазымы: тәрбиеші****Ақмола облысы, Целиноград ауданы****‘Жұлдыз’ балабақшасы**

Кіріспе: Мектеп жасына дейінгі балалардың дене және ақыл-ой дамуының негізі – ерте жастан басталады. Саусақ моторикасы (яғни, қол мен саусақтардың қозғалыстары) балалардың қол мен көз үйлесімділігін, сөйлеу қабілетін, когнитивті дағдыларын дамытуға маңызды рөл атқарады. Осы орайда, балалардың саусақ моторикасын ойын арқылы дамыту – өте тиімді тәсілдердің бірі. Саусақтармен түрлі қозғалыстар жасау, түрлі заттармен ойнау балалардың миы мен денесін үйлесімді дамытудың кілті болып табылады.

Саусақ моторикасының маңызы

Саусақ моторикасы – балалардың қол мен саусақтарын дұрыс және үйлесімді пайдалану қабілеті. Мектеп жасына дейінгі балалардың қол-саусақ қозғалыстары дамыған сайын, олардың мидың жұмысын жақсартып, когнитивті қабілеттері мен тілдік дағдылары да жетіле түседі. Саусақтар мен қолды белсенді түрде пайдалану тілдің дамуына, сөздік қордың кеңеюіне, сенсорлық қабылдаудың жақсаруына және баланың өзін-өзі тануына әсер етеді.

Мысалы, саусақтармен ойындар барысында баланың миындағы нейрондық байланыстар күшейеді, нәтижесінде оның ойлау қабілеті, зейін қоюы, есте сақтау қабілеті дамиды. Сонымен қатар, баланың моторикасының жетілуі оның үйлесімділік сезімін арттырып, күнделікті өмірде өзін-өзі жақсы сезінуге мүмкіндік береді.

Саусақ моторикасын дамытуға арналған ойындар

Ойындар балалардың психологиялық және физикалық дамуына оң әсер етеді. Саусақ

моторикасын дамытуға арналған ойындар балаларға жағымды эмоциялар сыйлап, білім мен дағдыларды меңгеруге көмектеседі. Олардың кейбір түрлері:

1. **«Саусақ театры» ойыны**

Бұл ойында әр түрлі саусақтардың көмегімен ертегілер мен аңыздар сахналанады. Балалар саусақтары арқылы түрлі жануарларды немесе кейіпкерлерді бейнелейді. Мысалы, бір саусақты «папа», екіншісін «мама» деп атайды, ал қалғандарын «балалар» ретінде қолданады. Бұл ойында балалар тек саусақтарын ғана емес, сөздерді, дыбыстарды да қолдана отырып, сөйлеу дағдыларын дамытады.

2. **«Саусақ жаттығулар»**

Балаларға әр түрлі саусақ жаттығуларын жасау ұсынылады. Мысалы, қолды жұмып, ашу, саусақтарды айналдыру немесе белгілі бір нысанды саусақтармен жинау. Мұндай жаттығулар саусақтардың икемділігін арттырады, баланың моторикасын жетілдіреді. Әсіресе, баланың қолының саусақтары мен жұдырығын жиі жаттықтыру оларды тез және дәл қимылдар жасауды үйретеді.

3. **«Пішіндер мен түстер» ойыны**

Бұл ойында балалар түстерді және пішіндерді танып, оларды саусақтармен көрсету арқылы жаттығады. Мысалы, түрлі түсті картондардан қиылған пішіндерді балалар саусақтарымен жинап, оларды сәйкестендіреді. Бұл ойында балалардың моторикасы ғана емес, когнитивтік қабілеттері де дамиды, себебі олар пішіндер мен түстерді айыра білу дағдыларын игереді.

4. **«Құммен ойнау»**

Құммен ойнау балалардың саусақ моторикасын дамытуға ерекше ықпал етеді. Құмды қолмен сипау, оған әр түрлі суреттер салу, құмнан фигуралар жасау арқылы балалардың қол бұлшықеттері күшейеді. Бұл ойын еркіндік пен шығармашылықты дамытуға көмектеседі, сонымен қатар саусақтардың икемділігін арттырады.

5. **«Жұмбақтарды шешу» ойыны**

Бұл ойындарда балалар саусақтарымен заттарды көрсету немесе пішіндер құрастыру арқылы жауап табуға тырысады. Мысалы, балаларға «Бұл не? Саусақтарыңды қалай қолдана аласың?» деп сұрау арқылы ойынға қосуға болады. Мұндай ойындар баланың миын жаттықтырып, саусақ қозғалыстарын дамытады.

Ойындардың пайдасы.

1. **Сенсорлық және моторика қабілеттерін дамыту:** Саусақ ойындары баланың сенсорлық және моторика қабілеттерін дамытуға көмектеседі.

Саусақтардың ұсақ қозғалыстары баланың қолы мен мидың үйлесімді жұмыс жасауына ықпал етеді.

2. **Когнитивті дағдыларды жетілдіру:** Ойындар балалардың есте сақтау, логикалық ойлау, және зейін қою қабілеттерін жақсартады. Балалар ойын арқылы білім алады, жаңа дағдыларды меңгереді.
3. **Тілдік дағдыларды жетілдіру:** Саусақ ойындары балаларға сөздер мен сөйлемдерді дұрыс қолдануға, сөздік қорын кеңейтуге ықпал етеді. Олар өз ойларын түсінікті әрі айқын жеткізуге үйренеді.
4. **Әлеуметтік дағдыларды дамыту:** Ойындар балалардың бір-бірімен ынтымақтастығын, топта жұмыс істеу қабілетін дамытуға көмектеседі. Олар бірге ойнап, ортақ мақсатқа жетуге тырысады, осылайша балалар арасында қарым-қатынас орнайды.

Қорытынды

Саусақ моторикасын ойын арқылы дамыту мектеп жасына дейінгі балалар үшін аса маңызды. Бұл процесс балалардың барлық аспектіде дамуына мүмкіндік береді: физикалық, психологиялық, когнитивтік, тілдік және әлеуметтік дағдыларының жетілуіне ықпал етеді. Әр түрлі ойындар арқылы балалардың қолдары мен саусақтары белсенді түрде жұмыс істеп, олардың мінез-құлқы мен ақыл-ойы дамиды. Сондықтан ата-аналар мен тәрбиешілер балалардың қол мен саусақтарын дамытуға арналған ойындарды жиі ұйымдастырып, баланың барлық мүмкіндіктерін тиімді пайдалануына жағдай жасауы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. **Құсаинов А.Қ. «Баланың дамуы» Алматы. Рауан, 2000.**
2. **М.Қ.Бапаева. Даму психологиясы. - Алматы, 2014.**
3. **Бала мен балабақша. №3. 2015 ж..**
4. **Бала мен балабақша. №5. 2015 ж..**

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.